

Sygn. akt II Ca 494/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Jarosław Gołębiowski
Sędziowie	SSO Paweł Hochman SSR del. Mariusz Kubiczek (spr.)
Protokolant	sekr. sądowy Anna Owczarska

po rozpoznaniu w dniu 2 września 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa P. G.

przeciwko R. G.

o alimenty

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 28 marca 2013 roku, sygn. akt III RC 749/12

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym sentencji w ten sposób, że zasądzone od pozwanej R. G. na rzecz powoda P. G. alimenty w kwocie po 250 zł miesięcznie obniża do kwoty po 200 (dwieście) złotych miesięcznie, a w pozostałej części powództwo i apelację oddala.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 494/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 28 marca 2013 roku, w sprawie III RC 749/12 Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. zasądził alimenty od pozwanej R. G. na rzecz powoda P. G. w kwocie po 250 złotych miesięcznie, poczynając od dnia 04.12.2012 roku, płatne z góry w terminie do dnia 10-tego każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat, do rąk powoda - P. G.; oddalił powództwo w pozostałej części; nie obciążył pozwanej kosztami sądowymi, które przejął na rachunek Skarbu Państwa; zniósł wzajemnie koszty procesu między stronami; nadał wyrokowi w punkcie 1 rygor natychmiastowej wykonalności.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

Powód P. G. jest synem pozwanej R. G. z jej związku małżeńskiego z J. G. (1), który został rozwiązany przez rozwód. Ma 19 lat i jest uczniem 4 klasy Technikum - nauka odbywa się w systemie dziennym, jest nieodpłatna. Nie pobiera

stypendium, nie mieszka w internacie. Przewidywany termin ukończenia nauki przypada na 2013 rok. Jest kawalerem. Nie ma majątku, ani oszczędności. Musi zapewnić sobie podstawowe utrzymanie w postaci: ubrania, wyżywienia, środków czystości, przyborów, podręczników szkolnych. Jest w kasie maturalnej, korzysta z korepetycji. Zamieszkuje z ojcem J. G. (1) oraz siostrą w wieku 18 lat, która jest bezrobotna. W wakacje dostał jednorazową nagrodę sportową w kwocie 1.000,00 zł. Miesięczne koszty utrzymania ocenia na około 800,00 zł.

Pozwana R. G. ma 42 lata. Z zawodu jest sprzedawcą. Oprócz powoda na utrzymaniu ma córkę J. G. (2) w wieku 3 lat, na rzecz której pobiera alimenty od ojca powoda w kwocie 250,00 zł. miesięcznie oraz zasiłek celowy i rodzinne w łącznej kwocie 152,00 zł. Utrzymuje się z okresowej renty z tytułu niezdolności do pracy w kwocie 691,25 zł. netto i zasiłku celowego w kwocie 75,00 zł. Spłaca szereg kredytów w łącznej kwocie 11.320,06 zł. Miesięczne raty wynoszą łącznie 982,25 zł. Nie posiada majątku. Pozwana R. G. leczy się w poradni zdrowia psychicznego. Na leki wydaje około 100,00 zł. kwartalnie. Poności opłaty za mieszkanie w kwocie 225,00 zł. Obecnie przebywa u matki i pozostaje na jej utrzymaniu.

Ojciec powoda J. G. (1) do dnia 31 stycznia 2013 roku był zatrudniony jako robotnik drogowy. Obecnie utracił pracę, ponieważ zakład pracy został zamknięty. Przebywa na zasiłku chorobowym, który wynosi 1.094,52 zł. netto. Poności opłaty za mieszkanie w kwocie 500,00 zł. miesięcznie. Spłaca szereg kredytów z czasów małżeństwa. Musiał spłacić zaległości za mieszkanie.

Sąd Rejonowy uznał, iż w jego ocenie żądanie powoda P. G. o zasądzenia alimentów od pozwanej R. G. jest uzasadnione co do zasady. W ocenie Sądu powód P. G. nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać, pomimo, iż jest pełnoletni. Jest synem pozwanej R. G.. Obecnie kontynuuje naukę w szkole średniej, w systemie dziennym - jest w kasie maturalnej. Nie ma własnego majątku, ani dochodów. Musi zapewnić sobie podstawowe utrzymanie.

Ustalając zakres obowiązku alimentacyjnego Sąd miał na uwadze przesłanki wynikające z art. 135 § 1 krio., z którego o wynika, iż zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Zakres obowiązku alimentacyjnego zależy zatem z jednej strony od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, z drugiej zaś - od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Pojęcia „usprawiedliwione potrzeby” oraz „możliwości zarobkowe i majątkowe” zostały szczegółowo omówione w uchwale Pełnego Składu Izby Cywilnej i Administracyjnej Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987 r., III CZP 91/86, OSNP 1988, nr 4, poz. 42. W uchwale tej stwierdzono między innymi, że: „Pojęcia usprawiedliwionych potrzeb me można jednoznacznie zdefiniować, ponieważ nie ma jednego stałego kryterium odniesienia. Rodzaj i rozmiar tych potrzeb jest uzależniony od cech osoby uprawnionej oraz od splotu okoliczności natury społecznej i gospodarczej, w których osoba uprawniona się znajduje. Nie jest możliwe ustalenie katalogu usprawiedliwionych potrzeb podlegających zaspokojeniu w ramach obowiązku alimentacyjnego i odróżnienie ich od tych, które jako objaw zbytku lub z innych przyczyn nie powinny być uwzględnione. W każdym razie zakres obowiązku alimentacyjnego wyznaczać będą poszczególne sytuacje uprawnionego i zobowiązanego, konkretne warunki społeczno - ekonomiczne oraz cele i funkcje obowiązku alimentacyjnego. Dopiero na tym tle będzie można określić potrzeby życiowe - materialne i intelektualne uprawnionego. Zakres potrzeb dziecka, które powinny być przez rodziców zaspokojone, wyznacza treść art. 96 krio, według którego rodzice obowiązani są troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i przygotować je należycie - odpowiednio do jego uzdolnień - do pracy dla dobra społeczeństwa. Stosownie do tej dyrektywy rodzice w zależności od swych możliwości są obowiązani zapewnić dziecku środki do zaspokojenia zarówno jego potrzeb fizycznych (wyżywienia, mieszkania, odzieży, higieny osobistej, leczenia w razie choroby), jak i duchowych (kulturalnych), także środki wychowania (kształcenia ogólnego, zawodowego) według zdolności, dostarczania rozrywek i wypoczynku. Przy ocenie, które z potrzeb uprawnionego powinny być uznane za potrzeby usprawiedliwione, należy z jednej strony brać pod uwagę możliwości zobowiązanego, z drugiej zaś zakres i rodzaj potrzeb. Będzie to mieć wpływ na rozstrzygnięcie, w jakiej mierze możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego będą wzięte pod uwagę przy oznaczaniu zakresu obowiązku alimentacyjnego. Zawsze jednak każde dziecko musi mieć zapewnione podstawowe warunki egzystencji w postaci wyżywienia zapewniającego jego prawidłowy rozwój fizyczny, stosowną do wieku odzież,

środki na ochronę zdrowia, kształcenie podstawowe i zawodowe oraz na ochronę jego osoby i majątku. Zgodnie z utrwaloną w orzecznictwie zasadą, dzieci mają prawo do równej stopy życiowej z rodzicami i to zarówno wtedy, gdy żyją z nimi wspólnie, jak i wtedy, gdy żyją oddzielnie. Oznacza to, że rodzice powinni zapewnić dziecku warunki materialne odpowiadające tym, w jakich żyją sami. Rodzice nie mogą uchylić się od obowiązku alimentacyjnego na tej podstawie, że wykonywanie tego obowiązku stanowiłoby dla nich nadmierny ciężar. Są obowiązani podzielić się z dzieckiem nawet najmnijszymi dochodami. W szczególnych przypadkach, gdy sytuacja dziecka tego wymaga, rodzice mają obowiązek wyzbywania się posiadanego majątku, bądź jego niektórych składników, aby w ten sposób podoląć ciężącemu na nich obowiązkowi alimentacyjnemu. Podstawą oddalenia powództwa o zasądzenie alimentów może być tylko brak wszelkich możliwości po stronie zobowiązanego, nie zaś szczupłość środków, jakimi on rozporządza. Możliwość świadczenia alimentów nie ma ten, kto nie posiada majątku, nie jest, ze względu na stan zdrowia, zdolny do pracy zarobkowej i nie otrzymuje świadczeń.

Przez ustawowe określenie „możliwości zarobkowe i majątkowe” rozumieć należy nie tylko zarobki i dochody rzeczywiście uzyskiwane ze swojego majątku, lecz te zarobki i te dochody, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i przestrzeganiu zasad prawidłowej gospodarki oraz stosownie do swoich sił umysłowych i fizycznych. Możliwości zarobkowe zobowiązanego nie mogą być zawsze utożsamiane z faktycznie osiąganymi zarobkami. W przypadkach uzasadnionych obejmują one także wysokość zarobków, które zobowiązany jest w stanie uzyskać, lecz nie osiąga ich z przyczyn niezaskługujących na usprawiedliwienie. Nałożony na rodziców obowiązek alimentacyjny w stosunku do własnego dziecka podlega regulacji specjalnej i uprzywilejowanej. Ta forma uprzywilejowania wyraża się między innymi w tym, że obowiązek rodziców dostarczania środków utrzymania i wychowania trwa dopóty, dopóki dziecko nie zdobędzie kwalifikacji zawodowych niezależnie od osiągnięcia wieku. W cytowanej wyżej uchwale z 1987r. jednoznacznie wypowiedziano się, iż „Uzyskanie pełnoletności nie zmienia sytuacji prawnej dziecka w zakresie alimentów, jeżeli dziecko pobiera naukę w szkole lub na uczelni i czas na nią przeznaczony wykorzystuje rzeczywiście na zdobywanie kwalifikacji zawodowych. Obowiązek alimentacyjny rodziców może ustać wcześniej tylko wówczas, gdy dziecko uzyska zawód, czy też podejmie zatrudnienie w czasie pobierania nauki, a osiągnane zarobki pozwolą mu na zaspokojenie jego potrzeb. Dzieci mają prawo do równej z rodzicami stopy życiowej niezależnie od tego, czy żyją z nimi wspólnie czy też oddzielnie. Aby uzyskać alimenty, dziecko nie musi udowodnić, że znajduje się w niedostatku.

W sprawie niniejszej powód P. G. musi zapewnić sobie podstawowe utrzymanie w postaci ubrania, wyżywienia, środków czystości, odpowiednio przyborów szkolnych, opłat za mieszkanie.

Pozwana R. G. utrzymuje się ze świadczeń rentowych, z uwagi na stan zdrowia. Ma na utrzymaniu jeszcze jedno dziecko, na które pobiera alimenty. Ma świadczenia dodatkowe z pomocy społecznej. Pomaga jej rodzina. Ma zatem możliwości partycypowania w kosztach utrzymania syna. Argumentacja strony zobowiązanej, że posiada szereg kredytów do spłacenia nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem w pierwszym rzędzie jest ona zobowiązana dostarczyć środków utrzymania dziecku, które nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać.

Reasumując, zdaniem Sądu, pozwana R. G. w aktualnej sytuacji życiowej i zdrowotnej jest w stanie łożyć na utrzymanie syna kwotę 250,00 zł. miesięcznie i dlatego w takim zakresie powództwo uwzględnił. Kwota ta stanowi niewiele ponad 30% dochodów zobowiązanej i pokrywa niecałą 1/3 kosztów utrzymania uprawnionego.

W pozostałym zakresie powództwo oddalił jako zbyt wygórowane do możliwości majątkowych i zarobkowych pozwanej R. G., która z uwagi na stan zdrowia jest okresowa niezdolna do pracy. Nadto oddalono powództwo za okres od października 2012 roku do dnia wniesienia pozwu, z uwagi na to, iż powód P. G. nie udowodnił, aby za ten okres miał niezaspokojone potrzeby - art. 137§ 2 krio.

Mając na uwadze sytuację majątkową i życiową pozwanej R. G. oraz częściowe uwzględnienie powództwa w części, Sąd nie obciążył jej opłatą – przywołując art. 102 k.p.c. Z uwagi na częściowe uwzględnienie powództwa, koszty procesu między stronami wzajemnie zniósł na podstawie art. 100 k.p.c.

Sąd Rejonowy na podstawie art. 333 § 1 pkt 1 k.p.c., nadał wyrokowi w części zasądzającej alimenty rygor natychmiastowej wykonalności.

Apelację od wyroku wniosła pozwana zaskarżając go w części uwzględniającej powództwo. Z treści apelacji wynika zarzut naruszenia art. 135 kro poprzez ustalenie wysokości alimentów w sposób nieodpowiedni do aktualnych możliwości majątkowych i zarobkowych pozwanej.

Wskazując na powyższe wniosła o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w tym zakresie przez Sąd Rejonowy.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Apelacja odnosi zamierzony skutek w części.

W myśl przepisu art. 133 § 1 kro rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Z tego przepisu wynika, że dzieci są uprawnione do równej stopy życiowej z rodzicami do czasu osiągnięcia samodzielności życiowej. Należy w tym miejscu podkreślić, że dziecko ma prawo do równej z rodzicami, ale nie wyższej od nich stopy życiowej. Skoro zatem stopa życiowa rodziców dziecka jest mniej niż przeciętna, to i potrzeby dziecka mogą zostać zaspokojone tylko w ich podstawowym rozmiarze.

Zakres obowiązku alimentacyjnego określony został w art. 135 § 1 kro. Z jednej strony są to usprawiedliwione potrzeby uprawnionego z drugiej zaś możliwości majątkowe i zarobkowe zobowiązanego. Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy ustalił, że usprawiedliwione potrzeby powoda pozostają na poziomie 800,00 złotych miesięcznie. Zupełnie natomiast błędnie przyjął, iż pozwana jest w stanie pokryć usprawiedliwione potrzeby powoda w 30 %. Pozwana nie pracuje, a z uwagi na stan zdrowia /leczy się w poradni zdrowia psychicznego/ otrzymuje świadczenie rentowe z ZUS. Sprawuje osobistą opiekę nad 3- letnią córką, która jest dzieckiem chorującym i na którą otrzymuje alimenty w wysokości 250,00 złotych. Skromne dochody pozwanej oraz jej sytuacja osobista i rodzinna sprawiają, że pozwana ma ograniczone możliwości zarobkowe. W tej sytuacji obciążenie jej obowiązkiem partycypowania w kosztach utrzymania pełnoletniego syna w wysokości 250,00 złotych miesięcznie –przekracza możliwości zarobkowe pozwanej.

Dlatego też zasadne jest – w ocenie Sądu Okręgowego- ustalenie należnych powodowi alimentów, ale jedynie na poziomie do kwoty po 200,00 złotych miesięcznie na rzecz powoda. Jest to bowiem górna granica możliwości płatniczych pozwanej, która wyznacza zarazem zakres obowiązku alimentacyjnego pozwanej wobec powoda. Usprawiedliwione potrzeby powoda mogą być bowiem zaspokojone jedynie do granic możliwości płatniczych zobowiązanego do alimentacji.

Mając powyższe na względzie, należało na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienić zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym sentencji przez obniżenie alimentów zasądzonych od pozwanej R. G. z kwoty po 250, 00 złotych miesięcznie do kwoty po 200,00 złotych miesięcznie na rzecz powoda, a w pozostałej części powództwo i apelację oddalić.

Na oryginale właściwe podpisy